

Wojewoda Zachodniopomorski

Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej

Znak: WZPS-5.431.1.11.2025.SB
Szczecin, 23 maja 2025 r.

Pani
Romana Klimek-Jacoszek
Dyrektor Centrum Opieki nad Dzieckiem
im. Konstantego Maciejewicza
w Szczecinie

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 11-13 marca 2025 r. została przeprowadzona kontrola w trybie uproszczonym w Centrum Opieki nad Dzieckiem przy ul. Wszystkich Świętych 66 w Szczecinie oraz podległych placówkach.

Kontrolę, na podstawie upoważnienia nr 28/2025 z dnia 3 marca 2025 r. przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Sylwia Buczkowska – główny specjalista, osoba kierująca zespołem oraz Iwona Balcerzak – inspektor wojewódzki.

Przedmiotem kontroli były zagadnienia zawarte w piśmie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 stycznia 2025 r., dotyczące możliwych nieprawidłowości w działalności centrum i podległych placówek w zakresie zapewnienia wychowankom specjalistycznego wsparcia oraz działań podejmowanych przez pracowników w przypadkach podejrzenia stosowania przemocy seksualnej.
akta kontroli str. 1-7

Podstawy dokonanych ustaleń:

- indywidualne rozmowy z 4 koordynatorami placówek, 1 koordynatorem specjalistów i 7 specjalistami (5 psychologów, pedagog, terapeuta zajęciowy),
- analiza zakresów obowiązków specjalistów oraz grafików pracy w okresie od stycznia 2024 r. do dnia kontroli,
- analiza zestawień wychowanków objętych przez specjalistów systematycznym wsparciem indywidualnym z podziałem na poszczególne placówki,
- analiza zestawień przypadków podejrzenia stosowania przemocy seksualnej z podziałem na poszczególne placówki,

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49),

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477),

- analiza dokumentacji wychowanków ujętych w zestawieniach dot. podejrzenia stosowania przemocy seksualnej,
- analiza grafików pracy wychowawców w POW „Maciejkowa przystań” w okresie od stycznia 2024 r. do dnia kontroli,
- analiza standardów ochrony małoletnich przebywających w placówkach wchodzących w strukturę centrum,
- analiza programów profilaktycznych prowadzonych w placówkach wchodzących w strukturę centrum.

Działalność centrum i podległych placówek w zakresie objętym kontrolą ocenian pozytywnie z nieprawidłowościami³.

Do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego wpłynęło pismo z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z prośbą o zbadanie sytuacji w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zarządzanych przez Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie z uwagi na złożenie skargi na działalność ww. jednostek.

Oceny działalności dokonano na podstawie szczegółowej analizy realizacji następujących zadań:

1. Organizacja pracy specjalistów.

Zarzuty dotyczyły m. in. niewłaściwego wykorzystania specjalistów.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od specjalistów oraz z zakresów ich obowiązków

– do zadań specjalisty należy m. in. indywidualna i grupowa praca z dziećmi i młodzieżą, rozmowy z rodzicami, współpraca ze szkołami i ośrodkami, wsparcie dla wychowawców, sporządzanie diagnoz wychowanków, prowadzenie dokumentacji oraz inne zadania zlecone przez dyrektora centrum. Zajęcia dla dzieci prowadzone są indywidualnie lub grupowo, ale w ramach tej samej placówki. Sporadycznie specjaliści łączą dzieci z różnych placówek, najczęściej przy przygotowaniu przedstawień teatralnych lub imprez okolicznościowych.

Analizie poddano grafiki pracy specjalistów od stycznia 2024 r. Na dzień kontroli w centrum zatrudnionych było 5 psychologów (w tym 2 na ½ etatu), 4 pedagogów (w tym 2 na ¼ etatu, jeden przebywał na długotrwałym zwolnieniu) oraz terapeuta zajęciowy. Dwa etaty są nieobsadzone – terapeuty zajęciowego i logopedy. W badanym okresie zwiększono liczbę psychologów z 3½ do 4 etatów, pedagogów z 1½ do 2½ etatu, terapeutów zajęciowych z 1½ do 2 etatów. Z pracy odeszło 3 terapeutów i 2 psychologów, zatrudniono 2 terapeutów, 2 pedagogów i 2 psychologów. Etat logopedy od stycznia 2024 r. pozostaje nieobsadzony.

Każdy specjalista ma pod opieką od 2 do 4 placówek. W poszczególnych placówkach zaplanowano wsparcie specjalistyczne w następujący sposób (w nawiasie wskazano liczbę dni pracy specjalisty w tygodniu):

- Liliowa zatoka – terapeuta (1 – wakat), psycholog (3), pedagog (1), logopeda (1 – wakat),
- Wrzosowa przystań – terapeuta (2 – wakat), psycholog (2), pedagog (1),
- Tęczowy domek – terapeuta (2 – wakat), psycholog (2), pedagog (2), logopeda (1 – wakat),
- Maciejkowa przystań – terapeuta (2), psycholog (2), pedagog (1), logopeda (1 – wakat),

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

- Dom pod platanami – terapeuta (2), psycholog (2), pedagog (1),
- Dom pod żaglami – terapeuta (1), psycholog (2), pedagog (1),
- Osówka – psycholog (1), pedagog (2),
- Czereśniowy domek – psycholog (1),
- Leśna chatka – psycholog (1),
- Dom na wzgórzu – psycholog (1),
- Pod lipą – psycholog (1), pedagog (1),
- Pod kasztanami – psycholog (1), pedagog (1),
- Przy fontannach – psycholog (1), pedagog (2),
- Dom nad jeziorem – psycholog (1).

Specjaliści w większości przypadków pracują od poniedziałku do piątku w godzinach 9-17, dwie osoby w godzinach 11-18, jedna w godzinach 14.30-19.30 ($\frac{1}{4}$ etatu,) a jedna w soboty w godz. 10-18 ($\frac{1}{4}$ etatu). Zgodnie z grafikami, pierwsza godzina z każdego dyżuru przeznaczona jest na prowadzenie dokumentacji. Z kontroli przeprowadzonych w placówkach działających w strukturze centrum w latach 2024-2025 wynika, że w dwóch placówkach (Liliowa zatoka, Przy fontannach) dzieci wskazały na małą dostępność specjalistów.

Podczas rozmów ze specjalistami przeanalizowano wykorzystanie ich czasu pracy. Z rozmów wynika, że w 2 placówkach są wychowankowie objęci indywidualnym nauczaniem, którzy w związku z tym w godzinach przedpołudniowych pozostają w placówce. Z tymi dziećmi specjaliści pracują w godzinach porannych, zależnie od ich zajęć lekcyjnych. W placówce Tęczowy domek, gdzie przebywają głównie małe dzieci, praca specjalisty odbywa się przez cały dzień. W 6 placówkach wychowankowie są dostępni dopiero popołudniu (Dom pod żaglami, Przy fontannach, Pod kasztanami, Pod lipą, Dom nad jeziorem i Wrzosowa przystań). Większość pracowników podała, że czas jaki spędzają bez pracy z dziećmi to ok. 2-4 godzin dziennie zależnie od placówki. Czas ten wykorzystują na uzupełnianie bieżącej dokumentacji wychowanków, opracowanie diagnoz, przygotowanie do zajęć z dziećmi, poszukiwanie materiałów oraz bezpłatnych kursów i szkoleń, kontakty ze szkołami i omawianie bieżącej sytuacji wychowanków z wychowawcami (wydarzenia od poprzedniego dyżuru). Część specjalistów wskazała, że jest mało czasu na analizę dokumentacji dzieci (szczególnie przed opracowaniem diagnoz), która jest dostępna tylko w centrum – dotyczy to głównie osób pracujących w placówkach znacznie oddalonych od centrum. Podczas kontroli analizie poddano również organizację indywidualnego wsparcia dla podopiecznych placówek. Zgodnie z danymi przedstawionymi przez specjalistów, w poszczególnych placówkach obejmują oni swoimi oddziaływaniami: psychologów od 3 do 9 osób, pedagogów od 2 do 9 osób, terapeuta po 6 osób. Prowadzą również zajęcia grupowe oraz zapewniają bieżące wsparcie w trudnych sytuacjach. Pojedyncze dzieci odmawiają współpracy ze specjalistami. W części przypadków jest to spowodowane dużą rotacją specjalistów i koniecznością otworzenia się przed kolejną osobą. Z rozmów ze specjalistami można wyciągnąć wniosek, że jedną z przyczyn niechęci starszych wychowanków do współpracy może być też fakt, że wracają oni do placówek w późnych godzinach popołudniowych i chcą wtedy mieć czas na odpoczynek. W opisanych przypadkach specjaliści informują wychowanków o swojej dostępności, a w razie potrzeby proponują konsultację na terenie innej placówki.

Oprócz indywidualnej dokumentacji wychowanków (diagnozy, arkusze badań i obserwacji, karty zajęć specjalistycznych), specjaliści prowadzą dzienniki, w których zapisują prowadzone zajęcia oraz wyjścia poza teren placówki, w której mają dyżur w

dany dzień. Od niedawna mają obowiązek wpisywania się w zeszyty wyjść (w każdej placówce oddzielnie). Przy wyjazdach poza Szczecin obowiązuje wypisanie delegacji służbowej.

Z rozmów ze specjalistami wynika, że są oni angażowani również do realizacji innych zadań, nie wynikających bezpośrednio z zakresów obowiązków:

- Odbieranie dzieci z młodzieżowych ośrodków socjoterapii/wychowawczych – w każdym tygodniu koordynatorzy placówek przekazują do koordynatora specjalistów listę dzieci do zawiezienia/odebrania z ośrodków, dodatkowo wskazują nazwiska wychowawców z podległych placówek, którzy będą odpowiadali za dzieci podczas transportu. Następnie ustalane są trasy i samochody, którymi dzieci będą przewożone. Specjaliści sporadycznie są angażowani w takie wyjazdy – w przypadku braków kadrowych, nagłych sytuacji lub wskazań do kontaktu specjalisty z konkretnym ośrodkiem. W każdym przypadku jest to ustalone z dyrekcją centrum. Taka organizacja wyjazdów obowiązuje od grudnia 2024 r., wcześniej odpowiadali za to (na zmianę) koordynatorzy placówek. Z informacji uzyskanych z rozmów z pracownikami wynika, że w poprzednim roku specjaliści byli częściej wykorzystywani do transportowania dzieci, obecnie takie sytuacje zdarzają się sporadycznie. Zaangażowanie specjalisty do tego zadania powoduje m. in. konieczność zmian godzin jego pracy, co skutkuje odwołaniem zajęć dla dzieci w danym dniu.
- Opieka nad dziećmi podczas planowych wizyt lekarskich i pobyków w szpitalach poza Szczecinem – w kilku placówkach przebywają dzieci, które wymagają wizyt lekarskich lub pobytu w szpitalu poza Szczecinem. W takiej sytuacji, najczęściej z dzieckiem jedzie wychowawca prowadzący, ewentualnie inny wychowawca lub koordynator placówek. Zdarzają się pojedyncze sytuacje, gdy z dziećmi jeżdżą specjaliści. Po odbiór jednej wychowanki pojechał psycholog – w nagłej sytuacji wezwania ze szpitala nie było innej osoby, która w tym dniu dysponowała czasem. W innym przypadku, do szpitala psychiatrycznego w Zaborze pojechał psycholog, ponieważ chciał osobiście porozmawiać z lekarzami na temat dziecka.
- Opieka nad dziećmi podczas wizyt lekarskich w Szczecinie – z założenia, na planowe wizyty lekarskie na terenie miasta z wychowankiem idzie jego wychowawca prowadzący, czasem inny. Specjaliści są sporadycznie angażowani – w przypadku nagłej choroby wychowanka i gdy liczba dzieci pozostających w placówce uniemożliwia im przejęcie opieki nad grupą (powyżej 6 osób). Także w trudnych sytuacjach emocjonalnych dla dziecka (lęk przed badaniem), psycholog jeździ z wychowankiem do lekarza. Zdarzyła się sytuacja, gdy specjalista został poproszony o wyjście z dzieckiem do stomatologa (w zastępstwie za wychowawcę) i nie realizował wówczas pracy terapeutycznej w placówce, w której pełnił w tym dniu dyżur.
- Odbieranie wychowanków ze szkół – są placówki, w których specjaliści są angażowani do odbierania dzieci ze szkół: Tęczowy domek, Pod kasztanami, Przy fontannach, Dom pod żaglami, Dom pod platanami, Maciejkowa przystań. Robią to z powodu braków kadrowych, ale też na prośbę wychowawców. Często wykorzystują ten czas do indywidualnych rozmów z dziećmi, choć nie zawsze są do tego sprzyjające warunki. W opinii większości specjalistów, konieczność odbierania dzieci ze szkół dezorganizuje im pracę. Pracownicy rozumieją konieczność wsparcia pojedynczego wychowawcy na dyżurze w takiej sytuacji, nie powinno to być jednak nadmiernie wykorzystywane.

Podczas rozmów z pracownikami, poproszono o wskazanie z jakimi trudnościami wiąże się praca specjalisty. W centrum proponowane są specjalistom takie same szkolenia, jak dla wychowawców. Nie ma szkoleń specjalistycznych. Gdy pracownicy

sami wyszukują interesujące ich szkolenia, nie dostają zgody na skorzystanie z nich w ramach godzin pracy, pomimo że podnoszą swoje kwalifikacje, co może znacząco wpłynąć na jakość wykonywanej pracy. Nie mogą też skorzystać z urlopu szkoleniowego, muszą wykorzystywać do tego swój urlop wypoczynkowy. Nie ma także możliwości uzyskania dofinansowania do takich szkoleń. W trakcie kontroli, dyrektor centrum wydał zgodę na kurs języka migowego w związku z pobytem w jednej z placówek dziecka niesłyszącego – do ustalenia pozostała liczba pracowników, którzy będą mogli skorzystać z tego kursu.

W celu wsparcia specjalistów, organizowane są raz w miesiącu spotkania, podczas których mają możliwość omówienia spraw bieżących i problemów związanych z pracą. Nie wszyscy specjaliści biorą w nich udział (osoby zatrudnione na części etatów są w tym czasie w innej pracy). Z uwagi na fakt, że specjaliści to w większości osoby z krótkim stażem pracy w centrum (od 2023 r.) i niewielkim doświadczeniem zawodowym, oczekują głównie wsparcia od psychologa z najdłuższym stażem. W rozmowach z kontrolującymi, wszyscy wskazali, że zasadne byłoby wprowadzenie superwizji z zewnątrz. Choć nie ma przepisów, które by to wprost regulowały, superwizję uznaje się za niezbędny element pracy w zawodzie psychologa / psychoterapeuty. Mówi o tym wyraźnie kodeks etyczny, który zobowiązuje każdą osobę pracującą w tym zawodzie do dbałości o rzetelne i obiektywne dokonywanie oceny efektów prowadzonej przez siebie psychoterapii. Superwizja powinna towarzyszyć psychologom przez całą ich karierę, szczególnie w początkowym okresie. Praca z ludźmi, zwłaszcza w kontekście zdrowia psychicznego, wiąże się z ogromnym obciążeniem emocjonalnym. Wielu psychologów i terapeutów ma tendencję do angażowania się emocjonalnie w pracę z klientami, co może prowadzić do wypalenia zawodowego. Superwizja pomaga rozpoznawać i kontrolować te emocje, zanim staną się problemem. Brak możliwości skorzystania z superwizji przez specjalistów zatrudnionych w centrum można zatem rozpatrywać jako naruszenie art. 98 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Specjaliści wskazali, że w niektórych placówkach organizowane są spotkania kadry z dziećmi (społeczności), podczas których omawiane są bieżące sprawy i trudności. Podkreślili, że jest to dobra forma pracy nad relacjami w placówkach i chętnie braliby udział w tego typu spotkaniach.

Z rozmów z pracownikami wynika, że problemem dla nich jest również niskie wynagrodzenie oraz brak jego zróżnicowania zależnie od stażu pracy i doświadczenia. Większość specjalistów pracujących w centrum w ostatnich latach, to młodzi ludzie po studiach, którzy zatrudniają się tutaj, aby nabyć staż i praktykę w pracy z dziećmi. Po około 2 latach odchodzą do innych jednostek, z uwagi na lepsze warunki zatrudnienia i godziny pracy. Są przy tym świadomi, że tak duża rotacja nie sprzyja pracy terapeutycznej z wychowankami. Pracownicy nie mają poczucia stabilizacji, docenienia i wysłuchania, wskazują na trudności w komunikacji z pracodawcą. Młodzi specjaliści czują się lekceważeni przez niektórych wychowawców ze względu na wiek i niewielkie doświadczenie, co czasem skutkuje wydawaniem przez wychowawców poleceń np. odbioru dzieci ze szkoły, czy wyjścia do lekarza. Pracownicy mają wsparcie koordynatora specjalistów, ale w ich ocenie jest to niewystarczające. Część placówek nie ma oddzielnych pomieszczeń do prowadzenia zajęć, co powoduje, że zajęcia indywidualne prowadzone są w pokojach dzieci, a grupowe w pomieszczeniach wspólnych (salon, jadalnia). Nie sprzyja to pracy z dziećmi oraz nie gwarantuje prywatności i poufności. Warunki pracy są trudne (głównie popołudniowe godziny pracy), a problemy z jakimi specjaliści się spotykają – obciążające emocjonalnie.

Na pytanie co ich motywuje do dalszej pracy, specjaliści wskazali: satysfakcja z pracy z dziećmi, postępy w pracy, docenienie zaangażowania w sprawy dzieci przez pracowników innych jednostek (szkoły, ośrodki).
akta kontroli str. 8-119

2. Prawa dziecka.

Zarzuty dotyczyły m. in. stosowania kar naruszających prawa dziecka, ograniczenia dostępu do specjalistów, nadmiernego obciążenia dzieci obowiązkami, braku czasu na odpoczynek.

Wychowankowie nie zgłaszają specjalistom kar naruszających ich prawa, albo stosowania przez wychowawców wielu kar jednocześnie. W jednej placówce dziecko zgłosiło stosowanie konsekwencji grupowych (nikt nie przyznał się do przewinienia), po interwencji specjalisty kary zostały zniesione. Z obserwacji specjalistów wynika, że niektórzy wychowawcy zbyt ostro odnoszą się do dzieci (mała empatia). Podejmują wówczas rozmowy z wychowawcami w tym temacie, ale nie zawsze przynosi to efekty (czasem ze względu na wiek i większy staż wychowawcy). W placówce Liliowa zatoka, specjalista był świadkiem ukarania dziecka miesięcznym zakazem wyjść na zajęcia piłki nożnej za odmowę leczenia zęba podczas wizyty u stomatologa (przyczyną był lęk dziecka). Sytuacja miała miejsce w tygodniu poprzedzającym kontrolę w centrum, a jednocześnie po kontroli doraźnej przeprowadzonej w placówce w grudniu 2024 r., po której funkcjonowanie placówki m. in. w zakresie praw dziecka oceniono negatywnie. Wskazuje to, że pomimo przekazania dyrektorowi centrum informacji o nieprawidłowościach w działaniu placówki, metody pracy przynajmniej niektórych wychowawców nie uległy zmianie. W związku z powyższym, zasadne jest zobligowanie wychowawców do podjęcia odpowiednich szkoleń, szczególnie w zakresie metod pracy z dzieckiem oraz zapobiegania wypaleniu zawodowemu.

Na pytanie dotyczące ograniczeń udziału w zajęciach specjalistycznych za karę, specjaliści wskazali, że takie przypadki raczej nie mają miejsca. W niektórych placówkach występują natomiast trudności z ustaleniem godzin zajęć i dostępnością dzieci w tym czasie. Część wychowawców stoi na stanowisku, że dzieci mogą iść na zajęcia dopiero, gdy wykonają swoje obowiązki. W kilku placówkach zajęcia mogą się odbywać tylko do godz. 16.30-17.00, potem jest czas na naukę własną, kolację, czynności higieniczne i porządkowe. Dotyczy to placówek: Dom pod platanami, Dom pod żaglami, Maciejkowa przystań, Liliowa zatoka i Wrzosowa przystań. Z uwagi na bardzo dobrą współpracę w tym zakresie, specjaliści docenili Tęczowy domek i Osówkę.

Z rozmów ze specjalistami wynika, że dzieci sporadycznie skarżą się na nadmierne obciążenie obowiązkami. W ocenie specjalistów, wychowawcy dostosowują poziom trudności zleconych dzieciom zadań do ich wieku i możliwości. Wychowankowie nie są przeciążeni obowiązkami, a wykonywanie codziennych obowiązków jest elementem procesu ich usamodzielnienia. Dzieci nie skarżą się na brak możliwości odpoczynku czy czasu wolnego.

W rozmowach ze specjalistami, dzieci najczęściej zgłaszają problemy w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w szkole lub placówce, rozterki miłosne, brak więzi/kontaktów z rodzicami, bieżące problemy, trudne emocje, braki edukacyjne. Jedno z dzieci czuło się niesprawiedliwie traktowane – specjalista zaproponował wychowawcy zmianę podejścia do wychowanka.

akta kontroli str. 36-93

3. Działania podejmowane w przypadku podejrzenia stosowania przemocy seksualnej.

Zarzuty dotyczyły m. in. braku reakcji dyrekcji centrum w przypadkach molestowania seksualnego dzieci przez innych wychowanków.

We wszystkich placówkach opiekuńczo-wychowawczych wchodzących w strukturę centrum obowiązują Standardy ochrony małoletnich wprowadzone Zarządzeniem Nr 33/2023 Dyrektora Centrum Opieki nad Dzieckiem im. Konstantego Maciejewicza w Szczecinie z dnia 12 grudnia 2023 r. Zarządzenie weszło w życie z dniem 14 lutego 2024 r. i w tym samym miesiącu wychowawcy oraz wychowankowie wszystkich placówek zostali zapoznani ze standardami. Z analizy dokumentu wynika, że przyjęto następującą kwalifikację zagrożenia bezpieczeństwa dzieci:

- 1) popełniono przestępstwo na szkodę dziecka (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie nad dzieckiem),
- 2) doszło do innej formy krzywdzenia, niebędącej przestępstwem, takiej jak np. kary fizyczne, poniżanie, agresja werbalna.

W przypadku powzięcia informacji, że zagrożone jest bezpieczeństwo dziecka, pracownicy mają obowiązek sporządzenia notatki i przekazania informacji dyrektorowi centrum. W przypadku podejrzenia, że życie dziecka jest zagrożone, należy wezwać odpowiednie służby. Po ujawnieniu krzywdzenia małoletni ma prawo do:

- 1) objęcia opieką psychologa/pedagoga,
- 2) objęcia opieką psychiatry,
- 3) oddzielenia ofiary od sprawcy.

W sytuacjach szczególnych, dalsze postępowanie następuje zgodnie z procedurami przyjętymi w centrum. Małoletni i personel w miarę konieczności powinni skorzystać także z form pomocy oferowanych przez instytucje zewnętrzne. Z analizy obowiązujących w centrum standardów ochrony małoletnich wynika, że nie zawierają one wszystkich elementów wynikających z zapisów art. 22c ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich⁴. W szczególności, nie określono zasad zapewniających bezpieczne relacje między małoletnim a personelem placówki/centrum, zachowań niedozwolonych wobec małoletnich, a także zasad ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia.

Postępowanie w przypadku zaistnienia podejrzenia o molestowanie seksualne wśród wychowanków reguluje oddzielna procedura. W przypadku powzięcia informacji o niepożądanych zachowaniach, pracownik informuje bezpośredniego przełożonego oraz sporządza notatkę dotyczącą okoliczności zdarzenia. Psycholog lub wychowawca przy udziale psychologa ustalają, czy zachowania miały charakter molestowania oraz kto jest sprawcą, a kto ofiarą. W oparciu o zebrany materiał, pracownicy informują policję i prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. W miarę możliwości, sprawca zostaje odizolowany od ofiary. Uczestnicy zdarzenia zostają objęci opieką psychologiczną.

Podczas rozmów z koordynatorami i specjalistami poruszono zagadnienie działań podejmowanych w sytuacjach wskazujących na możliwe stosowanie przemocy seksualnej wśród wychowanków. Poproszono o przygotowanie zestawienia w badanym zakresie oddzielnie dla każdej placówki. Tabele zawierają następujące informacje: krótki opis zdarzenia oraz działań podjętych wobec zaangażowanych osób

⁴ Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1802 ze zm.)

i pozostałych wychowanków. W 9 placówkach takie zdarzenia nie miały miejsca. Szczegółowej analizie poddano 6 sytuacji, do których doszło w pozostałych 5 placówkach:

- Pod lipą – [tekst wyłączony z jawności]
- Dom pod platanami – [tekst wyłączony z jawności]
- Tęczowy domek – [tekst wyłączony z jawności]
- Dom pod żaglami – [tekst wyłączony z jawności]
- Dom pod żaglami – [tekst wyłączony z jawności]
- Maciejkowa przystań – [tekst wyłączony z jawności]

W związku z tym, że część wychowanków placówek jeszcze przed umieszczeniem w pieczy narażona była na niewłaściwe oddziaływania, w tym o charakterze seksualnym, po kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Domu pod platanami w listopadzie 2024 r. wskazano na konieczność przeprowadzania działań profilaktycznych w tym zakresie wobec wszystkich wychowanków. Zgodnie z tymi wytycznymi, na przełomie stycznia i lutego 2025 r. specjaliści przeprowadzili programy profilaktyczne w badanych placówkach: „Bezpieczny dotyk – dbamy o swoje granice” – w Domu pod platanami, „Dobry dotyk, zły dotyk” – w Tęczowym domku i w Domu pod żaglami, „Granice prywatności – naruszanie przestrzeni osobistej” – w Maciejkowej przystani. W analizowanych przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości w działaniach podejmowanych wobec uczestników zdarzeń. Wszystkie działania były zgodne z procedurami obowiązującymi w centrum w tym zakresie. Mając jednak na uwadze, że okoliczności analizowanych sytuacji są zwykle znane pozostałym dzieciom w placówce i szeroko przez nie komentowane, podczas kontroli podkreślono zasadność niezwłocznego podejmowania działań wspierających wobec wszystkich wychowanków w placówce, szczególnie poprzez prowadzenie programów profilaktycznych.

W związku z tym, że skarga zawierała informacje wskazujące, że nieprawidłowości w działaniach jednostki dotyczą [tekst wyłączony z jawności] z placówki Maciejkowa przystań, szczegółowej analizie poddano sytuację chłopca [tekst wyłączony z jawności] W każdym z opisanych przypadków podejmowano rozmowy dyscyplinujące z małoletnim, psychoedukację, przedstawiano konsekwencje dalszego zachowania naruszającego granice innych osób. W przypadkach silnego wzburzenia i zachowań agresywnych wzywano odpowiednie służby (policja, pogotowie). Chłopiec objęty opieką psychiatry, leczony farmakologicznie. Od początku pobytu w pieczy objęty wsparciem psychologa (w dokumentacji arkusze obserwacji psychologicznych i pedagogicznych oraz karty zajęć i liczne notatki specjalistów). [tekst wyłączony z jawności] W toku postępowanie o zastosowanie wobec małoletniego środka wychowawczego (wnioski z 9.04. i 16.05.2024 r., 28.02.2025 r.) – chłopiec po badaniu przez biegłych psychiatrów, do dnia kontroli brak decyzji sądu. Na bieżąco przesyłane są do sądu wszelkie informacje na temat sytuacji dziecka. Małoletni objęty jest wzmożonym monitorowaniem ze strony wychowawców i specjalistów. Analizie poddano grafiki pracy wychowawców w placówce Maciejkowa Przystań od stycznia 2024 r. W celu zapewnienia bezpieczeństwa wychowankom, każdego dnia zaplanowane są podwójne dyżury wychowawcze. Ponadto w poniedziałki i środy w placówce pracuje psycholog, we wtorki i czwartki – terapeuta, a w piątki – pedagog. Dalszy pobyt chłopca w placówce może stanowić zagrożenie dla innych dzieci, jednakże jest on uzależniony od decyzji sądu. Z uwagi na wiek dziecka i jego zaburzenia, należy rozważyć zdiagnozowanie go w poradni psychologiczno-pedagogicznej pod kątem niedostosowania społecznego i umieszczenie go w młodzieżowym ośrodku socjoterapii do czasu podjęcia decyzji przez sąd.

W związku z analizą dokumentacji wychowanka [tekst wyłączony z jawności] i notatkami zawierającymi informacje o niewłaściwych zachowaniach chłopca wobec siostry, sprawdzono również działania jednostki wobec małoletniej [tekst wyłączony z jawności]. Stwierdzono, że w aktach dziewczynki nie było adnotacji dotyczących opisanych powyżej wydarzeń. Arkusz badań i obserwacji psychologicznych i pedagogicznych prowadzony był od 29.02.2024 r. – brak dokumentów z wcześniejszego okresu. Karta zajęć specjalistycznych prowadzona przez psychologa od 8.05.2024 r. W dokumentach specjalistów brak odniesienia do informacji pozyskanej w kwietniu 2023 r. oraz wydarzeń z maja i czerwca 2024 r. [tekst wyłączony z jawności] Specjaliści nie prowadzili z wychowanką zajęć dotyczących stawiania granic i sposobu postępowania w przypadku kolejnych tego typu zachowań ze strony brata. Zajęcia takie przeprowadzono dopiero w styczniu 2025 r. dla wszystkich wychowanków placówki.

akta kontroli str. 36-93, 120-216

W kontrolowanym zakresie rekomenduję:

- W zakresie wyjazdów specjalistów z dziećmi do MOS/MOW oraz wizyt u lekarzy – zasadne w przypadku, gdy specjalista chce rozmawiać z kadrą ośrodka/lekarzem lub wymaga tego stan emocjonalny wychowanka. Nie należy wysyłać specjalisty z dziećmi, których pracownik nie zna (z innych placówek).
- Ograniczyć wykorzystywanie specjalistów do odprowadzania i odbioru dzieci ze szkół do sytuacji nagłych lub wymagających wsparcia dziecka ze strony specjalisty albo kontaktu z pracownikami szkoły.
- Należy przeanalizować szczegółowo czas pracy specjalistów i dostosować godziny ich pracy do dostępności dzieci w każdej placówce oddzielnie (nie narzucać jednakowych godzin pracy we wszystkich placówkach). Ustalić, w jakie dni i w jakich godzinach specjaliści mogą korzystać z dokumentacji dzieci dostępnej w centrum.
- Zobligować specjalistów i wychowawców z poszczególnych placówek do wspólnego ustalenia godzin, w jakich dzieci będą brać udział w zajęciach specjalistycznych (indywidualnie i grupowo) oraz uświadomić pracownikom, że czynności opiekuńczo-wychowawcze nie mogą być realizowane kosztem zajęć specjalistycznych.
- Podjąć działania w celu utrzymania stałości w zatrudnieniu specjalistów – rozważyć możliwość urlopów szkoleniowych, dofinansowania szkoleń, podwyższenia i zróżnicowania wynagrodzenia oraz innych działań motywujących pracowników do pozostania w centrum.
- Zasadne jest umieszczenie w widocznym miejscu w każdej placówce numeru telefonu np. do koordynatora specjalistów w celu umożliwienia umówienia spotkania szczególnie w przypadku starszych wychowanków, którzy nie korzystają z bieżącego wsparcia lub potrzebują kontaktu z innym specjalistą.
- Osoby nowozatrudnione bez doświadczenia w pracy z dziećmi zapoznawać ze specyfiką pracy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i otoczyć szczególnym wsparciem. Zadbaj o dobrą współpracę wychowawców i specjalistów w celu zapewnienia spójnych oddziaływań.
- W zakresie standardów ochrony małoletnich – wskazano na zasadność przeanalizowania dokumentu i dostosowania jego zapisów do obowiązujących w tym zakresie przepisów.

Podsumowanie ustaleń kontroli

Stwierdzone uchybienia/nieprawidłowości:

- 1) brak możliwości skorzystania z superwizji przez specjalistów zatrudnionych w centrum,
- 2) kary ograniczające rozwój zainteresowań wychowanków w placówce Liliowa zatoka,
- 3) brak specjalistycznego wsparcia po uzyskaniu informacji o możliwym molestowaniu wychowanki [tekst wyłączony z jawności] przez brata.

Przyczyny stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości:

- 1) niewystarczające środki finansowe,
- 2) niewystarczająca wiedza niektórych wychowawców w zakresie metod wychowawczych i pracy z dzieckiem,
- 3) niedopatrzenie.

Skutki stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości:

- 1) ograniczone możliwości rozwoju kompetencji zawodowych i zwiększone ryzyko wypalenia zawodowego specjalistów,
- 2) naruszenie prawa dziecka do rozwoju zainteresowań,
- 3) brak oceny sytuacji i wsparcia wychowanki [tekst wyłączony z jawności] pod kątem możliwego molestowania seksualnego.

Osoby odpowiedzialne za stwierdzone uchybienia/nieprawidłowości:

Dyrektor Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie, pracownicy placówek i centrum

Uprawnienia jednostki kontrolowanej:

Zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej ws. przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

Wpis w książce kontroli:

Pozycja 35

Wystąpienie otrzymują:

- 1) Dyrektor Centrum Opieki nad Dzieckiem w Szczecinie
- 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, w celu ich wyeliminowania oraz podniesienia jakości opieki nad dziećmi wydaję

zalecenia znaczące:

- 1) zmobilizować wychowawców stosujących kary naruszające prawa dziecka (w szczególności z placówki Liliowa zatoka) do udziału w szkoleniach podnoszących kompetencje i umiejętności wychowawcze oraz zapobiegających wypaleniu zawodowemu,
- 2) po powzięciu informacji o możliwym molestowaniu dziecka, podejmować działania wyjaśniające i wspierające adekwatnie do sytuacji osoby doznającej przemocy

zalecenie zwykłe:

- 1) zapewnić specjalistom możliwość korzystania z superwizji zgodnie z art. 98 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W przypadku braku zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych, proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie ich realizacji.

Z up. Wojewody Zachodniopomorskiego
Dawid Krystek
II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Zespół inspektorów:
Sylwia Buczkowska
Główny specjalista
Iwona Balcerzak
Inspektor wojewódzki

Zastępca Dyrektora
Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego
Izabela Wojtczak – Sikorska

Klauzula anonimizacji

- A. **Zakres wyłączenia:** informacje mogące bezpośrednio lub w kontekście ujawnić dane osobowe osoby fizycznej
- B. **Podstawa prawna wyłączenia i przetwarzania:** art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022 r., poz. 902 – tekst jednolity), art. 5 ust. 1 lit. B oraz art. 6 ust. 1 lit. C Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE
- C. **Osoba, która dokonała wyłączenia:** Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
- D. **Podmiot w interesie którego dokonano wyłączenia z jawności:** art. 8 ust. 5 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (osoby fizyczne)